

Yo‘il kitobi va Laodikiyalik Yettinchi kun Adventistlar Jamoati — Qirq Beshinchi Bo‘lim

Jeff Pippenger

2026-02-12

Qirq Beshinchi Raqam

Ko‘rib chiqish

Levilar yigirma uchinchi bobda bir yuz qirq to‘rt mingning Elliginchi kun mavsumidagi uchta sinov aniqlab beriladi. Chayla bayramining birinchi kunini Elliginchi kun bilan, so‘ngra Masihning osmonga ko‘tarilishidan oldin shogirdlarga yuzma-yuz ta‘lim bergan qirq kunini ilk hosil kuni bilan muvofiqlashtirish uch farishtaning xabarlarini ifodalovchi umumiy bir tuzilmani hosil qiladi.

“o‘lim, dafn etilish va tirilish” Masihning suvga cho‘mishi orqali ifodalanganidek, uch bosqichdan iborat yagona bashoratli yo‘l-belgisi sifatida qo‘llanganda, biz tirilishdan besh kun o‘tib, birinchi mevalar kunida yetti kunlik xamirturushsiz non bayramining oxiri muqaddas yig‘in sifatida kelishini ko‘ramiz. Shunday qilib, birinchi mevalar nazri bilan mos keladigan Masihning tirilishidan so‘ng, besh kunlik davr keladi.

Chodir bayramining birinchi kunini Hosil bayrami kuni bilan moslashtirish orqali hosil qilinadigan tuzilmaning oxirida yana uch bosqichli bir yo‘l belgisi mavjud bo‘lib, undan keyin ham Hosil bayramigacha yetib boradigan besh kun keladi.

“Uch bosqichli belgilar va undan keyingi besh kun” bo‘lgan o‘sha ikki voqea oralig‘ida o‘ttiz kunlik bir davr bor. Chodirlar bayramining birinchi kunini Hosil bayrami kuni bilan moslashtirganimizda, Chodirlar bayramidan besh kun oldin Kafforat kuni bo‘lganini anglaymiz. Kafforat kunidan o‘n kun oldin Karnaylar bayrami bo‘lgan. Masihning birinchi hosil kuni tirilganidan keyin yuzma-yuz ta‘lim bergan qirq kuni Karnaylar bayramidan besh kun keyinga va Kafforat kunidan besh kun oldinga to‘g‘ri keladi.

Uning “o‘limi, dafn etilishi va tirilishi”dan iborat uch bosqichli yo‘l belgisi, so‘ng xamirturushsiz non bayramining oxirigacha bo‘lgan besh kun bilan birga, keyin o‘ttiz kun o‘tgach, “karnaylar, osmonga ko‘tarilish va hukm”dan iborat uch bosqichli yo‘l belgisi bilan takrorlanadi; ulardan keyin esa Hosil bayramigacha bo‘lgan besh kun keladi. Boshlang‘ich uch bosqichli yo‘l belgisi bir yo‘l belgisi bo‘lib, uch bosqichdan iborat ekani osonlik bilan aniqlanadi, chunki u Masihning “o‘limi, dafn etilishi va tirilishi”ni ramziy tarzda ifodalovchi suvga cho‘mishi bilan bevosita shunday deb ko‘rsatilgan. Suvga cho‘mish muqaddas 1,260 kunlik davrning alfası bo‘lib, bu davr Uning “o‘limi, dafn etilishi va tirilishi”da yakun topgan; bular esa 1,260 kunning omegasi edi.

Pentekostal mavsumining oxiridagi uch bosqichli yo‘l-belgi payg‘ambarlik qo‘llanilishi orqali tanib olinishi lozim. Pentekostal mavsumining ellik kunida ayni bir tuzilma boshida ham, oxirida ham uchraydi. Masih doimo oxirni boshi bilan tasvirlash tamoyiliga asoslanib, biz karnaylar bayramini, undan keyin osmonga ko‘tarilishni, undan keyin Kafforat kunini, undan keyin esa besh

kunni — “uch bosqichli yo‘l-belgidan keyin besh kun” sifatida aniqlashimiz mumkin.

Shuningdek, taklif etilgan uch bosqichni bu uch bosqichning har biriga xos bo‘lgan Muqaddas Kitobiy mezonlar bilan ham sinovdan o‘tkazamiz. Bu uch bosqich Xudoning Kalomida qayta-qayta ifodalangan. Ular — uch farishta; ular — hovli, muqaddas joy va Eng Muqaddas Joy; ular — Muqaddas Ruhning gunoh, solihlik va hukm to‘g‘risida ishontirishdagi ishidir. Karnaylar bayrami, osmonga ko‘tarilish va Kafforat kunini ana shu uch bosqich deb aniqlash, bosqichlarning har biri Muqaddas Kitobda qaror topgan guvohlikka muvofiq kelishini talab qiladi.

Karnaylar ogohlantirish xabaridir va u “Xudodan qo‘rqing”, deb nido qiluvchi birinchi farishta bilan bog‘liqdir. Masihning osmonga ko‘tarilishi Uning Ikkinchi Kelishining ulug‘vorligining timsolidir, chunki birinchi farishtaning ikkinchi ifodasi: “Unga ulug‘vorlik bering”, deganidir. Kafforat kuni hukmning timsolidir, va birinchi farishtaning uchinchi ifodasi: “Uning hukm soati keldi”, deganidir. Pentikost mavsumining oxiridagi yo‘l belgisi ichidagi uch bosqichning bashoratli xususiyatlari abadiy xushxabarning uch bosqichini ifodalashini aniqlashning bir necha yo‘li bor; o‘sha yerda ko‘plar “poklanadi, oppoq qilinadi va sinaladi.”

Shunday ekan, siz uch bosqichli birinchi yo‘l-belgisida arpaning birinchi hosil nazri keltirilishini, uch bosqichning oxirgi yo‘l-belgisida esa bug‘doyning birinchi hosil nazri keltirilishini ko‘rishingiz mumkin. Shunda siz Hosil bayrami davrining alfa uch bosqichi xamirturushsiz nonni ifodalashini, omega uch bosqichli yo‘l-belgisi esa xamirturushli nonni ifodalashini ham ko‘rishingiz mumkin. Hatto shuni ham ko‘rishingiz mumkinki, boshidagi uch bosqichli yo‘l-belgisida Masih barcha insonlarni O‘ziga tortish uchun yuksaltirilgan bo‘lsa, yakundagi uch bosqichli yo‘l-belgisida yuz qirq to‘rt mingning bayrog‘i G‘ayriyahudiylarni tortish uchun ko‘tariladi.

Birinchi va uchinchi farishta bashorat darajasida ayni bir farishtadir, chunki birinchisi boshlanishdir, uchinchi esa yakundir. Alfa bo‘lgan birinchi farishta hukmning ochilishini e‘lon qiladi, omega bo‘lgan so‘nggi farishta esa hukmning yopilishini e‘lon qiladi. Birinchi farishtaning xabari 1840-yil 11-avgustda Islomning bajo bo‘lishi bilan quvvatlantirildi, uchinchi farishta esa 11-sentabrda Islomning bir bajo bo‘lishi orqali quvvatlantirildi. Opa White bizga birinchi hamda uchinchi farishtaning missiyasi yer yuzini uning ulug‘vorligi bilan yoritish bo‘lganini ma‘lum qiladi. Boshqa guvohlar ham ko‘pdir va ular Hosil bayrami faslining tuzilishini aniqlash uchun yetarli dalil beradi; bu tuzilish Masihning tirilishidan Hosil bayramigacha bo‘lgan ellik kun, Levilar kitobining yigirma uchinchi bobi dastlabki yigirma ikki oyati va Levilar kitobining yigirma uchinchi bobi oxirgi yigirma ikki oyatida bayon etilgan. Uch qadamdan iborat yo‘l belgisi va undan keyingi besh kun bo‘lgan ikki yo‘l belgisi orasida ikkinchi farishtani ifodalaydigan o‘ttiz kunlik davr mavjuddir.

“uch qadamdan keyin besh” kunning birinchi yo‘l belgisi — birinchi farishta, o‘ttiz kun — ikkinchi farishta, va “uch qadamdan keyin besh” kunning ikkinchi yo‘l belgisi — uchinchi farishtadir. Bu uch qadam Hosil bayramigacha bo‘lgan butun Pentekostal mavsumni qamrab oladi; Hosil bayrami esa keyinroq Qo‘nalga‘alar bayramining yetti kunining boshlanishini belgilaydi, bu esa Qo‘shma Shtatlardagi yakshanba qonuni bilan boshlanib, Mixoil o‘rnidan turib inson uchun

sinov muddati yopilguniga qadar davom etadigan yakshanba qonuni inqirozi davrida keyingi yomg'irning to'kilishini ifodalaydi. Tuzilma ilohiydir, biroq u ayrim jiddiy mulohazalarni keltirib chiqaradi.

Jiddiy mulohazalar

“karnaylar, yuksalish va hukm” bilan ifodalangan yo'l belgisi lakmus va uchinchi sinov ekani ravshandir. Uchinchi sinov doimo lakmus sinovi bo'lib, unda fe'l-atvor namoyon bo'ladi, ammo hech qachon shakllantirilmaydi.

“Xarakter inqiroz orqali namoyon bo'ladi. Yarim tunda jiddiy ovoz bilan: ‘Mana, kuyov kelmoqda; uni kutib olish uchun chiqib boringlar’, deb e'lon qilinganda, uxlab yotgan bokira qizlar uyqularidan uyg'ondilar va bu hodisaga kim tayyorgarlik ko'rgani ayon bo'ldi. Har ikkala tomon ham bexabar tutilgan edi, biroq biri favqulodda holatga tayyor edi, boshqasi esa tayyorgarliksiz topildi. Xarakter sharoitlar orqali namoyon bo'ladi. Favqulodda vaziyatlar xarakterning asl mohiyatini yuzaga chiqaradi. To'satdan va kutilmagan bir falokat, judolik yoki inqiroz, kutilmagan bir kasallik yoki iztirob, jonni o'lim bilan yuzma-yuz keltiradigan biror narsa xarakterning haqiqiy ichki mohiyatini ochib beradi. Xudoning Kalomi va'dalariga haqiqiy imon bor-yo'qligi ayon bo'ladi. Jon inoyat bilan tutib turiladimi-yo'qmi, chiroq bilan birga idishda moy bormi-yo'qmi — bularning hammasi ayon bo'ladi.”

“Sinovli davrlar barchaga keladi. Xudoning sinovi va imtihoni ostida biz o'zimizni qanday tutamiz? Chiroqlarimiz o'chib qoladimi? Yoki biz ularni hanuz yonib turadigan holda saqlaymizmi? Inoyat va haqiqatga to'la bo'lgan Zot bilan aloqamiz orqali har qanday favqulodda vaziyatga tayyormizmi? Beshta dono bokira o'z fe'l-atvorini beshta nodon bokiraga bera olmas edi. Fe'l-atvor har birimiz tomonidan alohida shakllantirilishi kerak.”
Review and Herald, October 17, 1895.

Karnaylar bayrami waymarki kelganda, sizning fe'l-atvoringiz abadulabad muhrlanadi, siz bayroq sifatida yuksaltirilmasiz va gunohlaringiz abadulabad o'chirib tashlanadi. Bu uch qadam muhrlanishning uch jihatini ifodalaydi. Yarim tun faryodi xabarining kelishi kimlarda moy borligini va gunohlari olib tashlanar ekan, kimlar bayroq sifatida yuksaltirilishini namoyon etadi. Xabar, ish va muhr — bularning barchasi bitta waymarkdir. Bu jonni “kutilmagan falokat” tufayli “o'lim bilan yuzma-yuz keltiradigan” waymarkdir. Islomning karnayi ana o'sha “kutilmagan falokat”ni ifodalaydi. O'sha paytda “Mana, Kuyov kelmoqda” degan xabar Yakshanba qonunidan besh kun oldin e'lon qilinadi; o'sha yerda xabar uchinchi farishtaning baland faryodiga aylanadi.

Yo'l-belgisining uch bosqichi, yakshanba qonunidan sal avval, yuz qirq to'rt mingning muhrlanishi va yuksaltirilishining aniqlovchi unsurlaridir. “Karnaylar, yuksalish va hukm”ning lakmus sinovi Exeter lager yig'ini orqali ifodalanganligi ravshandir. Kafforat kuni bilan Hosil bayrami orasidagi besh kun, Exeter lager yig'inining 17-avgustda yakun topganidan 1844-yil 22-oktabrgacha, eshik yopilgan vaqtgacha bo'lgan oltmish olti kunni ifodalaydi. Millerchilar tarixidagi o'sha oltmish olti kun oxirgi kunlarni tasvirlamoqda va bu jihatdan ular Yarim Tun Nidosi xabarining yuz qirq to'rt ming tomonidan e'lon qilinishini tasvirlamoqdadir.

Hosil bayramigacha bo‘lgan besh kun Millerchilar Tungi nido xabarini e‘lon qilgan oltmish olti kunga mos keladi; bu, shuningdek, Masihning Quddusga zafarlik kirib kelishi orqali ham timsollangan edi. Uch bosqichning birinchisi Karnaylar bayramidir; bu esa yettinchi karnay, yoki uchinchi voy, yoxud oxirgi kunlardagi Islomdir; va Masihning zafarlik kirib kelishidan oldin bir eshakning bo‘shatilishi yuz bergan edi.

Payg‘ambarlik nuqtayi nazaridan bu shuni ko‘rsatadiki, eshakning bo‘shatilishi tantanali kirishning, ya‘ni Yarim Tun Nidosining boshlanishini belgilaydi. Muqaddas Kitob bashorati oxirgi kunlarda Muqaddas Kitob bashoratidagi oltinchi shohlikka — yer hayvoniga, ya‘ni Amerika Qo‘shma Shtatlariga tatbiq etilishi lozim. Islom Amerika Qo‘shma Shtatlariga, 11-sentabrda bo‘lgani kabi, zarba beradi; shu tariqa Yarim Tun Nidosi e‘lonining boshlanishi Islom tomonidan Amerika Qo‘shma Shtatlariga berilgan muhim zarba bilan, va Yarim Tun Nidosi e‘lonining yakuni ham Islom tomonidan Amerika Qo‘shma Shtatlariga berilgan yana bir muhim zarba bilan belgilanadi, chunki Iso har doim bir narsaning oxirini uning boshi bilan tasvirlaydi.

Hosil bayrami haqidagi xabar baland nido xabaridir, va baland nido shunchaki Yarim Tungi Nido xabarining kuchaytirilgan ko‘rinishidir. Milleriyalar tarixida Yarim Tungi Nido 1844-yil 22-oktabrda eshik yopilganda yakunlangan, va u oxirgi kunlarda Yakshanba qonuni paytida eshik yopilganda ham yakun topadi. Hosil bayramida Butrus Yo‘elning xabarini e‘lon qildi, va Hosil bayrami Yarim Tungi Nidoning omega yakunidir, shunday ekan, Yarim Tungi Nidoning alpha boshlanishida Butrus ham bashoratga ko‘ra zaruriyat bilan Yo‘elning xabarini taqdim etayotgan bo‘lishi kerak. Yarim Tungi Nido paytida Butrus Havoriylar kitobining ikkinchi bobida, uchinchi soatda, yuqori xonada bo‘ladi, so‘ng o‘sha kunning o‘zida to‘qqizinchi soatda ma‘badda turib Yo‘elning xabarini e‘lon qiladi.

Butrus Hosil bayramida bir yuz qirq to‘rt mingning timsolidir; bu Yarim Tun Faryodining nihoyasidir, va u Yarim Tun Faryodining boshida ham bir yuz qirq to‘rt mingning timsolidir. Bir yuz qirq to‘rt mingning muhrlanishi va oyoqqa turg‘izilishi, Islom zarba bergan paytda eshakning yechib yuborilishi bilan boshlanadi. Millerchilar Exeter lager yig‘inini tark etganlarida, ular xabarni suv toshqinidek yoyib bordilar va timsoliy ma‘noda o‘sha tajribani takrorlaydigan bir yuz qirq to‘rt mingni ifodaladilar.

Bu qo‘llanish, Butrus Elliginchi kun faslining lakmus va uchinchi sinovida Yarim tun faryodi xabarini e‘lon qiluvchilarni ifodalayotganini anglaganingizda yanada jiddiy tus oladi. Elliginchi kunda Butrus uchun uchinchi soat uni ustki xonaga joylashtiradi, va ustki xona Elliginchi kundan oldingi o‘n kunni ham anglatadi. Elliginchi kun faslining ikkinchi sinovi — poydevor sinovidan keyin keladigan o‘ttiz kunlik ma‘bad sinovidir. Ma‘badning ikkinchi sinovi sodiqlardan imon orqali Eng Muqaddas Joyga kirishni talab qiladi; u yerda ularning gunohlari o‘chirib tashlanadi va u yerda ular imon orqali samoviy joylarda Masih bilan birga o‘tqazilgan bo‘ladilar. Havoriylar kitobi bizga shuni ma‘lum qiladiki, Butrus Yo‘el kitobi haqidagi va‘zini uchinchi soatda ustki xonada boshlagan, so‘ng to‘qqizinchi soatda u ma‘badda edi.

Lekin Butrus o‘n bir kishi bilan birga o‘rnidan turib, ovozini baland ko‘tardi va ularga dedi:
“Ey Yahudiya odamlari va Quddusda yashovchi barchangiz, sizlarga shu narsa ma‘lum bo‘lsin

va mening soʻzlarimga quloq soling. Chunki bular, sizlar gumon qilganingizdek, mast emaslar, zero hozir kunning uchinchi soatidir. Balki bu Yoʻel paygʻambar orqali aytilgan narsadir. ... Endi Butrus bilan Yuhanno ibodat soatida, yaʼni toʻqqizinchi soatda, birga maʼbadga chiqib borayotgan edilar.” Havoriylar 2:14–16; 3:1.

Masih uchinchi soatda xochga mixlandi va toʻqqizinchi soatda vafot etdi. Uning oʻlimi, dafn etilishi va tirilishi uch bosqichdan iborat bitta belgi-marhadir. Uchinchi bosqich — birinchi hosillar kuni — Elliginchi kun bilan yakunlanadigan ellik kunni boshlaydi. Pentekost mavsumining alfasida uchinchi va toʻqqizinchi soat aniq bir qarama-qarshilikni ifodalaydi, chunki Masih uchinchi soatda tirik edi, toʻqqizinchi soatda esa oʻlik edi. Butrus uchinchi soatda yuqori xonada, toʻqqizinchi soatda esa maʼbadda edi.

Masih davridagi ellik muqaddas kundan iborat Hosil bayrami mavsumi toʻgʻridan toʻgʻri ikki ming uch yuz yillik bashorat bilan bogʻliq boʻlgan muqaddas bashoratiy davr edi. U ayniqsa Doniyor toʻqqizinchi bobdagi yahudiy xalqi uchun belgilangan toʻrt yuz toʻqson yillik davrning soʻnggi haftasi bilan bogʻliq edi. Masih ahdni tasdiqlagan oʻsha muqaddas hafta 1 260 bashoratiy kundan iborat ikki teng davrga boʻlingan edi. Oʻsha haftaning markazi xoch edi. Xoch uchinchi va toʻqqizinchi soatni koʻrsatadi, va Butrus ham Hosil bayramida xuddi shunday qiladi. Milodiy 34-yilda, ayni oʻsha muqaddas haftaning oxirida, Korniliy Qaysariya Maritimadan Butrusni chaqirtirganida, bu toʻqqizinchi soat edi.

Qaysariyada Korniliy ismli bir kishi bor edi; u Italiya lashkari deb ataladigan qoʻshinning yuzboshisi edi. U taqvodor, butun xonadoni bilan birga Xudodan qoʻrqadigan, xalqqa koʻp sadaqa beradigan va doimo Xudoga ibodat qiladigan odam edi. U kunduzning toʻqqizinchi soati chamasi Xudoning bir farishtasi uning huzuriga kirib kelib: “Korniliy!” deb aytayotganini vahiyda aniq koʻrdi. U esa unga tikilib, qoʻrqib ketdi va dedi: “Nima buyurasan, hazrat?” Farishta unga dedi: “Sening ibodatlarining va sadaqalarining Xudo huzuriga yodgorlik boʻlib koʻtarildi. Endi Yoppaga odam yuborib, Butrus laqabli Shimoʻnni chaqirtir”. Havoriylar 10:1–5.

Ertasi kuni, oltinchi soatlarda, Butrus ibodat qilish uchun tomga chiqdi.

Ertasi kuni ular yoʻlda ketib, shaharga yaqinlashib qolganlarida, taxminan oltinchi soatda Butrus ibodat qilish uchun tomga chiqdi. U qattiq ochqagan edi va ovqat yegisi keldi; ammo taom tayyorlanayotgan paytda, u vajd holatiga tushdi. Va osmon ochilganini, hamda toʻrt burchagidan bogʻlangan ulkan bir choyshabga oʻxshash bir idish yerga tushirilgan holda oʻziga tomon kelayotganini koʻrdi. Uning ichida yer yuzidagi har xil toʻrt oyoqli hayvonlar, yovvoyi hayvonlar, sudralib yuruvchilar va osmon qushlari bor edi. Shunda unga bir ovoz keldi: “Tur, Butrus, soʻy va ye.” Ammo Butrus dedi: “Aslo unday emas, Yo Rabbiy; chunki men hech qachon harom yoki nopok narsani yegan emasman.” Ovoz unga ikkinchi marta yana shunday dedi: “Xudo poklagan narsani sen harom deb hisoblama.” Bu uch marta boʻldi; shundan soʻng idish yana osmonga koʻtarib olindi. Havoriylar 10:9–16.

Butrusning Kesariyaga kelishga daʼvati toʻqqizinchi soatda boʻladi; ayni oʻsha paytda bir farishta Korniliyga soʻzlash uchun keladi. Korniliy Xudoning yakshanba qonuni vaqtida Bobildan chaqirib chiqariladigan boshqa farzandlarini ifodalaydi. Yakshanba qonuni vaqtida keladigan farishta Vahiy

kitabining o‘n sakkizinchi bobidagi ikkinchi ovoz bo‘lib, u hali ham Bobilda bo‘lganlarni qochishga chaqiradi. Butrus bir yuz qirq to‘rt mingni, Korniliy esa o‘n birinchi soat ishchilarini ifodalaydi; ular Butrusga harom hayvonlar sifatida ko‘rsatiladi. Butrus va Korniliyning munosabati Vahiy kitobining yettinchi bobidagi munosabatdir; u yerda bir yuz qirq to‘rt ming buyuk olomon bilan bog‘liq holda aniqlanadi. Butrusga uch marta turib, so‘yib, yemoq buyurildi. Bir yuz qirq to‘rt ming sifatida, Korniliydan kelgan da‘vat — bu bayroq ko‘taruvchi turishga buyuriladigan joydir.

Korniliy Kesariya Maritimada, ba‘zan dengiz bo‘yidagi Kesariya deb ataladigan joyda. Vahiyni o‘n yettinchi bobi bizga “suvlar” “xalqlar, olomonlar, millatlar va tillar” ekanini bildiradi. Suvlar — Xudoning jamoatidan tashqarida bo‘lganlardir, va Vahiy kitobida ham, shuningdek Butrusning nopok hayvonlar haqidagi vahiyida ham, to‘rt soni butun dunyoni ifodalaydi. Butrusning vahiyida turli xil to‘rtta hayvon bor, va ular to‘rt burchagidan ushlab turilgan bir choyshab ichida pastga tushiriladi. Butrusning Korniliyga bo‘lgan munosabati Nuh va kemaga kirgan hayvonlar orqali ham ifodalanadi.

Butrus Yaffada edi; bu so‘z “yorqin va go‘zal” degan ma‘noni anglatadi, chunki bir yuz qirq to‘rt mingning ramzi sifatida Butrus g‘ayriyahudiylar uchun yorqin va go‘zal bayroqdir. To‘qqizinchi soatda g‘ayriyahudiylar Sister White Shabbat, Xudoning qonuni, uchinchi farishtaning xabari va oxirgi kunlarning xabarini butun dunyo bo‘ylab olib yuradigan missionerlar deb belgilaydigan bayroqqa uyg‘onadilar. Korniliy dengiz bo‘yidagi Kesariyada to‘qqizinchi soatda farishta kelganida o‘sha bayroqqa uyg‘ondi. Shunda Hosil bayramidagi yakshanba qonuni haqidagi xabar dunyoga — dengizga — boradi.

Nishonning ko‘tarilishi, shuningdek, Egamizning uyi tog‘lardan yuqoriga ko‘tarilishi sifatida ham tasvirlanadi; va Butrus go‘zal, yorug‘ Yoppa shahrida, tom ustida, oltinchi soatda ibodat qilayotgan edi, to‘qqizinchi soatdagi yakshanba qonunidan sal avval. Bir yuz qirq to‘rt ming kishi muhrlanganda, dunyo ichidagi inqirozning sharoitlari hanuz Bobil ichida bo‘lgan Xudoning boshqa farzandlarini nur izlashga undaydi. Ular Yoppadagi uy tomida bo‘lgan Butrusni topishga yo‘naltiriladilar.

Butrus Matto o‘n oltinchi bobda ham Qaysariya Filippida edi. Hermon tog‘i etagidagi Qaysariya Filippi dengiz bo‘yidagi Qaysariya bilan bir xil nomga ega edi, biroq ular o‘rtasida yaqqol farq bor edi, chunki biri quruqlikda, boshqasi esa dengiz bo‘yida joylashgan edi. Masihning uchinchi soatda xochga mixlanishi va to‘qqizinchi soatda vafot etishi hayot va o‘limning aniq qarama-qarshiligini ko‘rsatadi. Hosil bayramining uchinchi va to‘qqizinchi soatlarida Butrus yuqori xonadan ma‘badgacha bo‘lgan aniq qarama-qarshilikni ko‘rsatadi. Quruqlikdagi Qaysariya yoki dengiz bo‘yidagi Qaysariya uchinchi va to‘qqizinchi soatning zarur bashoratli qarama-qarshiligini ifodalaydi, biroq Butrus Qaysariya Filippida bo‘lganida uchinchi soatga doir bevosita ishora yo‘q. Ikki yoki uch guvohning shahodati bilan bir narsa tasdiqlanadi; xochning uchinchi va to‘qqizinchi soati, shuningdek Hosil bayrami kunida ham, har ikkala tasvir bitta shaxs orqali ifodalanadi — xoh tirik Masih yoki qabrda yotgan Masih bo‘lsin, yoxud yuqori xonadagi Butrus yoki ma‘baddagi Butrus bo‘lsin.

Ikki Qaysariya bilan bog‘liq uchinchi va to‘qqizinchi soatning uchinchi guvohligi har ikkala holatda ham Butrusni asosiy qahramon sifatida belgilaydi; xuddi Hosil bayrami faslining boshida Masih va o‘sha faslning oxirida Butrus asosiy qahramon bo‘lganidek. Uchinchi soatning alfa qahramoni to‘qqizinchi soatning omega qahramoni bilan aynidir va bu Qaysariya Filippi ikki Qaysariyaning alfasidir, degan bir guvohlikni taqdim etadi. Ikkinchi guvohlik shuki, har ikkala shaharning nomi bir xil, demak, asosiy qahramonning nomi bilan shaharning nomi bir xildir. Uchinchi guvohlik esa quruqlik va dengiz o‘rtasidagi qarama-qarshilikdir. Butrus Qaysariya Filippida bo‘lganida, bu uchinchi soat edi. Ana shu yerda xabar yanada jiddiy tus oladi.

Bir xil nomga ega ikki shaharni bir-biriga muvofiqlashtirish to‘g‘ridir, va biz aynan shuni qilmoqdamiz; biroq biz, shuningdek, xochdagi Masihning va Hosil bayramidagi Butrusning guvohligiga asoslanib, uchinchi va to‘qqizinchi soatni ham tatbiqqa kiritmoqdamiz. Uch chiziqni birlashtirish orqali — Masihning uchinchi va to‘qqizinchi soati, Hosil bayramidagi Butrusning uchinchi va to‘qqizinchi soati — biz uchinchi soatni Qaysariya Filippiyasida belgilaymiz. Xuddi shu bashoratli mantiq Korniliyga to‘qqizinchi soatda, Butrusga oltinchi soatda, so‘ngra Qaysariya Filippiyasidagi Butrusga uchinchi soatda tatbiq etilishi lozim.

Butrus uchala belgilangan nuqtaning barchasida ham bor; Korniliy esa Butrus bilan oltinchi va to‘qqizinchi soatda bor, ammo uchinchi soatda Qaysariya Filippida yo‘q. Bu chiziq o‘zaro bog‘langan, chunki har bir bosqich tegishli uchinchini, oltinchi va to‘qqizinchi soat bo‘lib, Qaysariya Filippidan Yaffaga, so‘ngra Qaysariya Maritimagacha davom etadi. Har ikkala Qaysariyaning ham madaniy ildizlari Yunoniston va Rimga bog‘langan edi, biroq Qaysariya Filippining o‘ziga xosligi olis, sirli butparastlikning mujassamlanishi bo‘lgan, dengiz bo‘yidagi Qaysariya esa yunon madaniyatini Rim boshqaruvi bilan uyg‘unlashtirgan savdo va ma‘muriy markaz edi. Qaysariya Filippi cherkov siyosatining, Qaysariya Maritima esa davlat siyosatining timsoli edi.

Qaysariyadan Qaysariyagacha bo‘lgan chiziqda, Yaffa uch bosqichning o‘rta bosqichidir. Bu uch bosqich uchinchi, oltinchi va to‘qqizinchi soatlar bilan ifodalanadi. Dengiz bo‘yidagi Qaysariya to‘qqizinchi soatda, ya‘ni xushxabar G‘ayriyahudiylarga boradigan Yakshanba qonunidir. Bundan uch soat oldin, oltinchi soatda, Butrus Yaffada — yorug‘ va porloq shaharda bo‘ladi. Undan yana uch soat oldin esa Butrus uchinchi soatda Karnaylar bayramidadir. Qaysariyadan Qaysariyagacha bo‘lgan davr — Yarim tun nidosi davridir. Butrus boshidan oxirigacha Yarim tun nidosini e‘lon qiluvchilarni ifodalaydi, chunki Iso har doim boshlanishni oxiri bilan uyg‘unlashtiradi. Yarim tun nidosi eshak Karnaylar bayrami yo‘l-belgisida yechib qo‘yilgan paytda boshlanadi; o‘sha yerda Butrus Yoelning xabarini e‘lon qilmoqda.

Butrus karnaylar bayramining uch bosqichli yo‘lbelgisida turibdi: osmonga ko‘tarilish, undan keyin esa hukm. Matto o‘n oltinchi bobdagi o‘sha yo‘lbelgida Masihning kim ekani haqidagi masala ko‘tariladi. Butrusning ismi o‘zgartiriladi va Masih tomonidan O‘z jamoatini mana shu Qoya ustiga qurishi aytiladi. Ma‘bad qurilgan Qoya poydevordir, va Butrusning Kesariya Filippidagi tajribasi birinchi farishtaning xabari bo‘lib, u poydevoriy xabardir. Butrus keyingi bosqichga — Yo‘ppaga — kelganida, xuddi Masih yuzma-yuz ta‘limning qirq kuni oxirida ko‘tarilganidek, u ham ko‘tariladi. Osmonga ko‘tarilish, shuningdek, najot tarixining asosiy

bayrog‘i bo‘lgan xochga ham paralleldir; xoch esa ikki qismga bo‘linadi: ikki qaroqchi, pardaning Eng Muqaddas Joygacha yirtilishi, zulmat va soatlar.

Endi oltinchi soatdan to to‘qqizinchi soatgacha butun yer yuzini zulmat qopladi. To‘qqizinchi soatlarda esa Iso baland ovoz bilan faryod qilib dedi: “Eli, Eli, lama sabachthani?” ya’ni: “Xudoyim, Xudoyim, nega Meni tark etding?” Matto 27:45, 46.

Yoppada, oltinchi soatda, Butrus yo‘qolganlar bilan najot topganlar o‘rtasida, yorug‘lik bilan zulmat o‘rtasida hamda Yarim tun nidosining boshlanishi bilan yakuni o‘rtasida turgan bashoratli bo‘linish nuqtasidadir. O‘sha uzilish bir yuz qirq to‘rt mingning Laodikiya harakatidan bir yuz qirq to‘rt mingning Filadelfiya harakatiga o‘tishni ta’kidlamoqda. U Laodikiyadagi Yettinchi kun Adventistlar jamoatining to‘liq rad etilganini belgilamoqda. Kafforat kuni bilan ifodalangan hukmning o‘sha yopiq eshigi Pentikostal yakshanba qonunidan besh kun oldin keladi. O‘sha hukmdan oldin osmonga ko‘tarilish, undan ham oldin esa karnay xabari keladi. Ana shu uch qadam Xudoning muhri bosiladigan va Yarim tun nidosi haqidagi xabar g‘olib jamoat tomonidan Korniliy orqali ifodalanganlarga e‘lon qilinadigan yo‘l belgisini ifodalaydi.

Butrus Hosil bayramida xabarni e‘lon qiladi, va Hosil bayrami Yarim Tun Nidosi xabarining yakunini belgilaydi. Shuning uchun, bashorat nuqtai nazaridan zaruratga ko‘ra, Butrus Yarim Tun Nidosi davrining boshida ham xabarni e‘lon qiladi. Boshlanish har doim yakunni tasvirlaydi. Butrusning Yarim Tun Nidosi xabari Islomning eshagi bo‘shatilganda qudrat bilan ta‘minlanadi va u Yakshanba qonuni vaqtida yana qilganidek, Qo‘shma Shtatlarga hujum qiladi. Butrusning Hosil bayramining uchinchi va to‘qqizinchi soatida xabarni e‘lon qilishi Yarim Tun Nidosining boshlanishi va yakunini belgilab beradi.

Biz ko‘rib chiqayotgan qator ichida, Masihning osmonga ko‘tarilishi bilan yakunlanadigan qirq kun, yuqori xonadagi o‘n kunni ham boshlaydi. O‘n kunning besh kuniga kirilganda, Kafforat kuni Isroilning gunohlari o‘chirib tashlanganini va jamoat o‘zini tayyorlaganini ko‘rsatadi. Hosil bayramida Butrus yuqori xonada uchinchi soatda edi. Yakshanba qonunining to‘qqizinchi soatida xabar yarim tundan baland nido tomon o‘zgaradi.

Butrus tomonidan Yarim Tun Faryodi xabarining e‘lon qilinishi u uchinchi soatda bo‘lgan paytda sodir bo‘ladi. Bu xabar karnaylar bayrami bilan, eshak bo‘shatiladigan payt bilan hamda Qaysariya Filippi bilan belgilanadi, va Qaysariya Filippi ayni paytda Paniyum hamdir. Paniyum Doniyor o‘n birinchi bobning o‘n uchinchi oyatidan o‘n beshinchi oyatigacha bo‘lgan oyatlarda ifodalanadi. Butrus nafaqat Yarim Tun Faryodi e‘lonining boshida eshak bo‘shatilganda Amerika Qo‘shma Shtatlariga qarshi bir islomiy zarbani aniqlab bermoqda, balki Butrus ayni bir vaqtda yakshanba qonuniga olib boradigan Paniyum jangida ham turibdi. Paniyum jangi Amerika Qo‘shma Shtatlariga qarshi islomiy zarbaga parallel bo‘lgan voqeadir.

Bu mavzularni keyingi maqolada davom ettiramiz.